

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolan Svärdsiljan

Upprättad: 2020-11-26

Reviderad: 25-08-26

Innehållsförteckning

Inledning	s 3-4
Syfte och bakgrund	
Främja likabehandling och motverka kränkningar	
Ett sammanhållet uppdrag	
Tillitsfulla relationer	
Normer, normmedvetenhet och normkritik	
Definitioner	s 5
Styrdokument	s 6
Främjande och förebyggande arbete	s 7 – 9
Plan mot kränkande behandling	s 10
Aktiva åtgärder mot diskriminering	s 12
Plan mot diskriminering	s 13
Fördjupnings- och referensmaterial	s 14

Inledning

På vår förskola erbjuder vi en trygg och stimulerande utbildning som skapar goda förutsättningar för ert barns utveckling, lärande och omsorg. Vi erbjuder mångsidig och meningsfull undervisning där barnen får möjlighet att använda olika uttryckssätt såsom skapande, drama, konstruktion och berättande. Vårt gemensamma tema är böckerna om Maja där avdelningarna arbetar med en mängd olika områden såsom matematik, svenska, värdegrund, natur och miljö.

Syfte och bakgrund

Förskolan Svärdslijans plan mot diskriminering och kränkande behandling ska främja barn och vuxnas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Vi tillåter inte någon form av kränkande behandling eller diskriminering. Om du, eller ditt barn upplever diskriminering eller kränkande behandling, kontakta förskolans pedagoger eller förskolans ledning. Syftet med planen är att tydliggöra hur förskolan arbetar med att motverka, förebygga, upptäcka, kartlägga, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling. Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras för barn, personal samt vårdnadshavare. Nödvändiga uppdateringar och justeringar görs i planen årligen.

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som förskolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en pedagogisk miljö där alla barn känner sig trygga och utvecklas.

Förskolans värdegrund ska genomsyra utbildningen. Men vad betyder det egentligen? Kanske kan vi förstå värdegrunden som summan av de val, överenskommelser och handlingar som barn och lärare manifesterar i förskolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och förskolans värdegrund, så som styrdokumentet formulerar den, genomsyrar utbildningen först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar barns lika rättigheter och möjligheter i förskolan.

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med förskolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven **om, genom och för**. Barn och elever utvecklar i arbetet med värdegrunden kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn och elever förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör **en helhetssyn** som bidrar till att **värdegrunden integreras i kunskapsmålen**.

Utdrag ur läroplanerna:

” Utbildningen i förskolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg,

utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. [...] Förskolan ska samarbeta med hemmen för att ge barnen möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Förskolan ska tydliggöra för barnen och barnens vårdnadshavare vilka mål utbildningen har. Detta är en förutsättning för deras möjlighet till inflytande och förståelse för förskolans uppdrag. Det är viktigt att alla som ingår i arbetslaget har god förmåga att förstå och samspela med barnen och att skapa tillitsfulla relationer med hemmen, så att förskoletiden blir positiv för barnen.”¹

”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare.

Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa.

Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen.

Skolan har i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver.”²

Tillitsfulla relationer

Här följer några exempel på hur personal kan skapa förtroendefulla relationer till barnen/eleverna i skolan. Ett antal faktorer, hämtade från nedan citerade doktorsavhandling³, lyfts fram som särskilt viktiga vid relationsbyggande:

- att ta sig tid att lyssna,
- att se hela barnet/eleven – att låta barnets/elevens livsvärld få ta plats,
- att lyfta in barns/elevs erfarenheter i undervisningen,
- att på andra sätt möjliggöra barns/elevs delaktighet och inflytande,
- att bemöta barnen/eleverna utifrån de behov de har och
- att bygga ett förtroendekapital att ta av den dag läraren exempelvis behöver tillrätta- visa ett barn/en elev.

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i skolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, lektions-/verksamhetsinnehåll, bemötande, kollegialt lärande, reflektioner och bedömning arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen.

---

¹ Läroplan för förskolan Lpfö 18 reviderad 2025, s 8-9, Förskolans uppdrag / Helhetssyn

² Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet - Lgr 22, s 7, *Skolans uppdrag*

³ Lilja, A. (2013). *Förtroendefulla relationer mellan lärare och elev* (Doktorsavhandling, Gothenburg Studies in Educational Science, 338). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i skolan. I flera rapporter⁴ fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom skolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett uppreparande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

Definitioner

Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** som innebär att ett barn eller en elev **missgynnas** av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
Indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,
I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.
- **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som **kränker någons värdighet** och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.
- **Kränkande behandling** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

I Skolverkets (tidigare) allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling fanns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet eller eleven som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.

---

⁴ Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /Förskolan/skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/Del 5: Normer, normmedvetenhet och normkritik

- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet eller eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Se Skolverkets hemsida: [LÄNK 1](#) / [LÄNK 2](#))

Styrdokument

- **Skollag (2010:800)**, 6 kap
- **Diskrimineringslag (2008:567)**
- **Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling**
- **Läroplan för förskolan - Lpfö 18 reviderad 2025**
  - Förskolans värdegrund och uppdrag
  - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
  - 2.2 OMSORG, UTVECKLING OCH LÄRANDE
  - 2.3 BARNNS DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE
  - 2.8 REKTORNS ANSVAR
- **Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet – Lgr 22**
  - Skolans värdegrund och uppdrag
  - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
  - 2.2 KUNSKAPER
  - 2.3 ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE
  - 3. Förskoleklassen
  - 4. Fritidshemmet

Styrdokumenterna för utbildningen påverkas även av och hänger samman med svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

Insats – Förskolans läroplan

Vi utgår från det förhållningssätt som Läroplanen för förskolan utgår ifrån gällande förskolans värdegrund, normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, förskola och hem, övergång och samverkan samt uppföljning, utvärdering och utveckling. Detta förhållningssätt genomsyrar hela vår verksamhet. Vi samtalar med barnen om värdegrundsfrågor och har en öppen dialog med vårdnadshavare. Vi är noga med att ge barnen positiv förstärkning och detta ger ringar på vattnet.

Vårdnadshavarenkäten som kommer årligen analyseras och områden med lägre resultat åtgärdas.

Tid

Löpande

Ansvar

Förskollärare och barnskötare

Insats – Närvaro/härvaro

Vi arbetar aktivt för att främja likabehandling bland annat genom att skilja på begreppen närvarande och härvarande pedagoger. Vi försöker vara härvarande i så stor utsträckning det är möjligt och samtidigt vara lyhörda för vad som sägs mellan barnen

Tid

Löpande

Ansvar

Förskollärare och barnskötare

Insats – vision

Vid höstterminens start 2023 skapade vi tillsammans förskolans vision. Vår vision har vi vid höstterminens start 2025 noggrant diskuterat igenom och vi är eniga i att inte förändra något.

Alla i förskolan ska ges förutsättningar att utvecklas till sitt bästa jag. Genom ett välkomnande förhållningssätt under hela dagen där positivt bemötande mot barn såväl som vuxna gör att vi går med lätta steg till vår förskola.

Tid

Löpande

Ansvar

Rektor, förskollärare och barnskötare

Insats – hopp om framtiden

Vi tycker det är viktigt att inge hopp om framtiden, läroplanens skrivning om just framtidstro är särskild viktig för oss.

”En positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle” Lpfö 18, rev 25

Vi menar att denna övertygelse främjar likabehandling genom att vi talar positivt med varandra och med barnen om vår framtid.

Tid

Löpande

Ansvar

Rektor, förskollärare och barnskötare

Insats – Barngenomgångar

En gång/termin möter rektor tillsammans med specialpedagog varje avdelning då varje barn synliggörs. Vi belyser bland annat samspel, delaktighet och närvaro.

Tid

En gång/termin

Ansvar

Rektor

Insats – Valtavlor

På samtliga avdelningar för barn från 3 år finns så kallade ”valtavlor”. Barnen har då möjlighet att välja en aktivitet som de önskar sysselsätta sig med under en bestämd tid. Detta menar vi är barnens möjlighet att påverka sin dag på förskolan.

Tid

Löpande

Ansvar

Förskollärare och barnskötare

Insats – Veckans barn

På samtliga avdelningar använder vi oss av ”veckans barn”, där ett barn i taget utifrån sina egna förutsättningar får stå i centrum och få uppdrag som är väl anpassade efter ålder och mognad.

Tid

Löpande

Valtavlor och veckans barn synliggörs i vårt SKA verktyg och diskuteras på introduktionssamtal och utvecklingssamtal med vårdnadshavare.

Ansvar

Förskollärare och barnskötare

Insats – allmänt

Alla barn ska känna sig trygga, bekräftade och sedda. Vi uppmärksammar bland annat FN dagen, "rocka sockorna", prideveckan och "tusen lyktor" där barnen blir synliggjorda i samhället.

Tid

Vid särskild avsatt tid

Ansvar

Förskollärare och barnskötare

Insats – Trygghetsvandring

Alla barn födda – 22 eller tidigare går en trygghetsvandring både ute och inne med sina pedagoger för att ta del av barnens tankar om platser som inte känns trygga för barnen att vistas i. Sammanställningen av trygghetsvandringen arbetar avdelningen med och åtgärddar efter hand.

Tid

Två gånger/läsår

Ansvar

Förskollärare och barnskötare

Insats – Systematiskt kvalitetsarbete

Rektor reserverar tid för personal för reflektion och utvärdering där det systematiska kvalitetsarbetet står i fokus.

Personal arbetar i det systematiska kvalitetsarbetet och med kartläggningar, åtgärder, uppföljningar och utvärderingar

Tid

Löpande under året

Ansvar

Rektor, förskollärare och barnskötare

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning

Ansvar

Rektor, förskollärare och barnskötare

Vi har genomfört följande kartläggningar.

- Utbildningsförvaltningens enkät
- Vårdnadshavarenkät
- Organiserade samtal med barn och personal
- Dokumentation från fall av kränkande behandling
- Personalens observationer
- Pedagogiska dokumentationer

Barns medverkan sker i det dagliga arbetet utifrån styrdokumentens krav på ett demokratiskt förhållningssätt.

Nulägesanalys

Ansvar:

Rektor

Vår analys utifrån ovanstående kartläggningar är att vi behöver levandegöra och förankra dokumentet för samtliga anställda.

Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling kommer att finnas på förskolans hemsida.

Mål för kommande år

Detta görs genom att samtlig personal läser och reflekterar över dokumentets innehåll. Diskussioner förs sedan i lokal samverkansgrupp och på APT.

Uppföljning och utvärdering

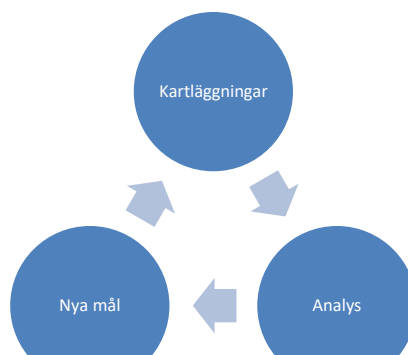
Ansvar

Rektor, förskollärare och barnskötare

Uppföljning genomförs i lokal samverkan och på APT under vårterminen.

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

Aktiva åtgärder mot diskriminering

1. Undersöka risker för diskriminering

Första steget innebär att utbildningsanordnaren ska undersöka den egna verksamheten för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för barns lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.

Genom att undersöka den egna verksamheten säkerställs att de åtgärder som vidtas motsvarar en verksamhets faktiska behov.

Undersökningen ska vara en inventering och utredning av verksamheten för att identifiera hinder för lika rättigheter och möjligheter och för att identifiera om det förekommer diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier eller repressalier, eller risker för diskriminering eller repressalier.

Arbetet ska göras på ett generellt plan till exempel genom att göra en översyn av olika rutiner, riktlinjer och policydokument men även av attityder och normer.

Undersökningen kan göras på olika sätt. Det kan handla om att en förskola undersöker sin verksamhet genom:

- observationer
- pedagogisk dokumentation /reflektionsprotokoll
- utvecklingssamtal
- intervjuer av barn

Gör undersökningen utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Undersökningen ska göras på en övergripande nivå för att identifiera risker/hinder i verksamheten.

2. Analysera orsaker

Efter undersökningen ska utbildningsanordnaren analysera orsakerna till upptäckta risker och hinder.

Analysens omfattning beror i stor utsträckning på vilken typ av verksamhet det handlar om och hur stor den är.

3. Genomföra åtgärder

I steg tre ska utbildningsanordnaren genomföra de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, mot bakgrund av undersökningen och analysen. Utbildningsanordnaren ska alltså bedöma vilka konkreta åtgärder som ska genomföras.

Utbildningsanordnaren ska genomföra åtgärder för att undanröja de upptäckta riskerna och hindren, främjande åtgärder i syfte att utjämna skillnader i förutsättningar mellan olika grupper, det vill säga undanröja hinder för lika rättigheter och möjligheter.

Åtgärderna ska motsvara faktiska behov. Det betyder inte att det måste finnas ett barn/en elev i verksamheten som kan drabbas idag, utan att det finns risker eller hinder som skulle kunna leda till att någon kan bli diskriminerad.

4. Följ upp och utvärdera

Det sista steget är att följa upp och utvärdera undersökningen, analysen och åtgärderna.

När det är klart ska de erfarenheter som arbetet har gett gå att använda i steg ett (undersökningen) i nästa cykel av arbetet med aktiva åtgärder.

Plan mot diskriminering

Undersökning

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering...

- Vi granskar förskolans SKA verktyg årligen
- Genomgång av vårdnadshavarenkäten årligen

Analys

Följande orsaker till risker och hinder har vi analyserat...

- Risken att våra pedagogiska miljöer inte är tillgängliga för alla barn

Åtgärder

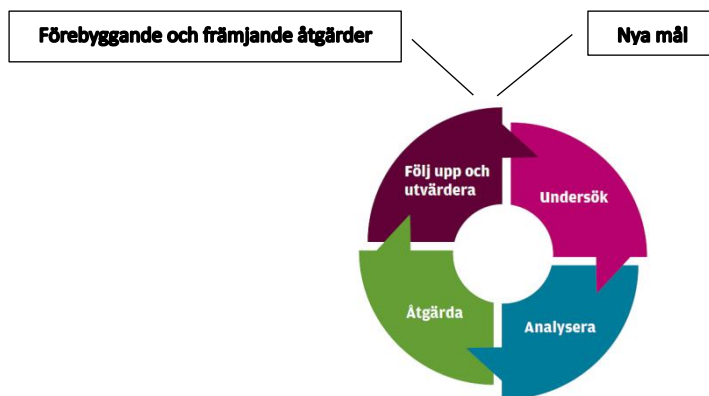
- Ständigt pågående samtal om allas lika värde

Uppföljning och utvärdering

- Åtgärder kommer att följas upp och utvärderas i samband med att planen mot diskriminering och kränkande behandling revideras.

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling*.

Fördjupnings- och referensmaterial

Skolverket

Arbeta med att främja trygghet och studiero

Sökväg: *Skolutveckling > Inspiration och stöd i arbetet > Stöd i arbetet > Arbeta med att främja trygghet och studiero* eller [LÄNK](#)

A) Stödmaterial

- ”Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling”
- ”Förskolans och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder”